

גירסת הגר"א

נתתי ללויים לנחלה. למה נאמר לפי
הוא אומר ולבני לוי הנה נתתי וגו'
חלק אין לי אלא בפני הבית שלא
בפני הבית מנין ת"ל לנחלה מה נחלה
נוהגת בפני הבית ושלא בפני הבית
אף מעשר ראשון נהג בפני הבית
ושלא בפני הבית: על כן אמרתי להם.
למה נאמר והלא כבר נאמר ובתוך בני
ישראל לא ינחלו נחלה מה ת"ל על כן
אמרתי שיכולו אין לי אלא בשעת חלוק
הארץ אבל משיחלקו שומע אני יקצה לו
כל שבט ושבט בפני עצמו ת"ל על כן
אמרתי. ד"א על כן אמרתי למה נאמר
לפי שנאמר ונשל גוים רבים מפניך אבל
קניי וקניזי וקדמוני לא שמענו ת"ל
על כן לעולם ד"א להזהיר ביד על כן.
(סליק פיסקא):

ואל

מה אם מעשר הקל והרי הוא נוהג בכל תרומה חמורה דין הוא שתהא נוהגת
בכל. ד"א ומה אם מעשר שאינו נוהג בראשית הגז הרי הוא נוהג בכל תרומה
חמורה דין הוא שתהא נוהגת בכל. איסי בן מנחם אומר אם מעשר שאינו בא
אלא מכח תלמוד ומכח יראה הרי הוא נוהג בכל תרומה חמורה דין הוא שתהא
נוהגת בכל: נתתי ללויים לנחלה. למה נאמר לפי שהוא אומר ולבני לוי
הנה נתתי אין לי אלא בפני הבית שלא בפני הבית מנין ת"ל לנחלה מה
נחלה נוהגת בפני הבית ושלא בפני הבית אף מעשר ראשון נהג בפני
הבית ושלא בפני הבית: על כן אמרתי להם. למה נאמר לפי שהוא אומר
ובתוך בני ישראל לא ינחלו נחלה מה ת"ל על כן אמרתי שיכולו אין לי
אלא בשעת חלוק הארץ אבל משיחלקו שומע אני יקצה לו כל שבט ושבט
בפני עצמו ת"ל על כן אמרתי. ד"א על כן אמרתי. למה נאמר לפי שנאמר
(דברים ז) ונשל גוים רבים מפניך אבל קניי וקניזי וקדמוני לא שמענו ת"ל
על כן להזהיר ביד על כך: (סליק פיסקא):

ואל

עמק הנצי"ב

יחזקאל משמע ששצט לוי לא נטלו בשום עמ כל השצטים חלל
עשרת אלפים רוחב על כ"ה חלק אורח, מכ"ה היו כולם
ביחד ככל השצטים. וגם ה"י ל"ה מהם כר ושפלה וגג
ככל ה' מירחאל, חלל שחלקם ה"י קטן מכולם מלד שכי
סמוך לירושלים. ושם כפי כרחוק המרוכב וגם כי שם נח
ה' את הברכה ומועט מחזיק את המרוכב, ע"י פ"י רשעים
ז"ל שם ד"ה לקרוב ורחוקה. וכ"י שצט יוסף שכתב החוס'
הנ"י ולא מישב חלל כח' מדכתיב שער יוסף ח'. ולכאור
קשה הא צ"י כתיב בחלוקה ועל גבול נפתלי מפאת קדמה
עד פאת ימח מנשה אחד, ועל גבול מנשה מפאת קדמה
עד פאת ימח אפרים אחד. חלל בחמת לק"י, דמכ"ה אפשר
לומר דמלפון לדרום לא ה"י בכל בית יוסף חלל כשצט אחד.
והא דחשיב בקרא ח"ה צ"י, היינו שחלקו אחתהם למחנה
שישבו ח"ה צ"י ולא מעורב. וקבלת הגמרא חכריע דהשערים
רחי על החלוקה. ובחנם דבר סרס צעל סד"ר על רבותיו
החוס' והסמ"ג ז"ל, לאמר שלא השגיחו לראות בחלוקה
דחזקאל חלילה. איברא מהם הספרי אין רחי של כלום,
דמיירי בזמן הזה חלו היו טעמים אחי חלק משלש אומות
הללו כמו שצט דוד כמה ארצות נוסף על שצט עממים.
ויש ללמוד מצרייתא זו כדעת הרמב"ם ז"ל שם, שאין הדברים
אמורים חלל צ"ח שנקרע עלי צריח לאצרכה יחזק ויעקב
וירשום בנייהם ונתחלקה להם. חלל שאר כל הארצות שצט
מלך ממלכת ישראל, הרי הכהנים והלויים צ"ח וצריחן וצריחן
ככל ישראל ע"כ. והרי הספרי לא ריב חלל ח"י שלש ארצות
שחיו בכלל השצטה. ויותר מה יבואר עוד צ"י שופטים צ"ד:
ת"ל על כן. פ"י הוסיף אצרכה צ"ח צ"י וגו': אמרתי להזהיר
ב"ד על כך. ח"ל. והוא דרש צ"י מדכתיב אמרתי והוא
מיוחד, על כן צ"ח צ"י לא ינחלו מיצט. וכי"צ דרשו צ"ח
פ' אחרי והוא צ"ח צ"י ח"י, ואומר לבני ישראל אצרכה
לכל

כרי דתרומה חמור ממעשר, ויש לדון ק"י ממ"ל: וה"ה נהג
בכל כ"י. כבר פירשתי צרייתא זו צ"י נשא פ"י ח' צ"ד: ד"א
כ"י. שיש לומר דהא דמצינן צמער שוכב בכל, ח"י חלל
צמ"ש דכתיב צ"י ג"כ לה', וממון גבול הוא ג"כ לר"מ. וע"כ
מש"כ שם וברספתי כחן דבר לפי הענין: הנה נתתי. וסיפ'י
דקרא חלק עבודתם: שלא בפני הבית מנין. ע"י מש"כ לעיל:
ת"ל לנחלה. ומכא דכתיב לעיל נחלה ח"ה למילף הא ג"כ,
כיון דכתיב חתם חלק עבודתם דמשמע לאפוקי שלא בפני
הבית: והלא כבר נאמר ובתוך ב"י. ח"ל וכ"י צ"ד וצ"ח:
בשעת חלוק הארץ. שלא יטלו חלק כשאר השצטים צמקום
מיוחד לכולם, וכמש"כ הרמב"ם ס' ה' שמיטה, שר"ה הקצ"ה
שיוור משפטיו לישראל, וא"כ ראויים היו להיות משפחים בכל
תפלות ישראל: יקצה לו כל שבט ושבט בפ"י. יפריש לו מחלקו
כר ושפל וגג לפי ערך שאר השצטים. והא דהפרישו מ"ח
עיר ללויים, לא היו חלל לשצט ומגדשיהם לצמחם ולרכושם
ולכל חיתם, ולא היו צבם שדות דים, ומכש"כ מדבר וערים
כלל לא: ונשל גוים רבים מפניך. וסיפ'י דקרא שצט גוים
רבים וגו': אבל קני קניזי וקדמוני. כלומר חס יכצשו מנחלת
שלש אומות הללו, שחס ג"כ משצטה ה' לאצרכה, ולא מיירי
שיכצשו כולם, דזכו רק לעתיד לימות המשיח, כדחגי' בספרי
שופטים וצחוספתא מכות פ"ב, שלעתיד יפרישו עוד שלש
ערים, ולעתיד יטלו לוי חלק ונחלה צ"י, כמש"כ החוס'
צ"ד ד' קכ"ב ח' ד"ה ואידך למאן. וכ"כ הסמ"ג והצ"ח
המל"מ סוף ה' שמיטה, דלעתיד לבא נוחלין חלק צ"ח ש'
שער לוי אחד, כדחיתא פ' יש נוחלין, ע"כ לשון הסמ"ג. כלומר
דודאי מפסוק עצמו אין רחי מהשער לחלוקה הארץ, חלל
מדחיתא חתם לעוב"כ אין לך כל ח"ה שאין לו צהר וצפלה
וצעמק ש' שער ראובן ח' שער יהודה ח' שער לוי ח',
כרי דילף מכאן דכל מה שיש לזה יש לזה. ואפ"י דבחלוקה